

FIU Nederland wil meer witwasmeldingen advocaten

‘Sta eens stil bij die vraagtekens’

Sinds de meldingsplicht van ongebruikelijke transacties werd ingevoerd, zijn er geen gevallen bekend van foute advocaten. Maar vergeleken bij accountants en notarissen melden advocaten wel erg weinig, zeggen **Hennie Kusters** en **Sonja Corstanje** van de Financial Intelligence Unit Nederland (FIU).¹

.....
Lex van Almelo
journalist
.....

Hennie Kusters en Sonja Corstanje kunnen begrijpen dat advocaten het moeilijk vinden om een ongebruikelijke transactie te melden. Maar ze zouden waarschijnlijk wel vaker kunnen melden dan ze nu doen. Volgens de FIU hebben in 2008 zeven advocaten vijftien ongebruikelijke transacties gemeld. Dat zijn net iets meer meldingen dan het gemiddelde van de drie jaren daarvoor. Maar het aantal advocaten dat meldt, is langzaam teruggelopen. Bovendien blijven advocaten ver achter bij aanpalende beroepsgroepen. Want notarissen melden in 2008 bijna 450 ongebruikelijke transacties en accountants ongeveer 70. Sinds 2004 hebben advocaten in totaal 67 meldingen gedaan.

.....
¹ Zij hopen dat de op 17 maart gehouden Relatiedag daarin verbetering brengt. Zie voor een kort verslag van deze dag hierna.

Drempel

Melden advocaten te weinig?

Sonja Corstanje: ‘Advocaten melden weinig, ja. Zeker vergeleken bij de accountants en de notarissen.’

De notarissen zijn de afgelopen jaren voortdurend meer gaan melden. Hoe komt dat?

Sonja Corstanje: ‘Vorig jaar hebben wij voor de notarissen en accountants een relatiedag georganiseerd om uit te leggen wanneer er gemeld moet worden en wat er met meldingen gebeurt. Verder is het BFT, het Bureau Financieel Toezicht, intensiever toezicht gaan houden op het naleven van de meldingsplicht.’

Kan het meespelen dat een advocaat geen publieke functie heeft en alleen de belangen van zijn cliënt moet behartigen?

Hennie Kusters: ‘Misschien. De meldingsplicht voor de vrije beroepsgroepen bestaat sinds 1 juni 2003. Daarvoor

had de advocatuur al lange tijd haar eigen regels voor het omgaan met ongebruikelijke transacties, de zogenoemde Bruyninckx-richtlijnen.’

SC: ‘Maar advocaten hoefden toen nog niet te melden.’

HK: ‘Dat is inderdaad heel wat, ja. Het herkennen en onderkennen van ongebruikelijke transacties is één. Maar als je meldt, ga je naar buiten. Dat is een heel andere beweging.’

SC: ‘Daarbij is de drempel hoger.’

HK: ‘Dat blijkt.’

Voorgenomen

Hoeveel ongebruikelijke transacties zijn er vorig jaar in totaal gemeld?

SC: ‘Alles bij elkaar 400.000.’

Hoeveel transacties zijn daarvan verdacht?

SC: ‘Ongeveer 20%. Maar bij meldingen van zakelijke dienstverleners ligt dat percentage op ongeveer 50, omdat wij die meldingen niet alleen automatisch

verwerken, maar daar ook altijd nog zelf naar kijken. Iets ongebruikelijks hoeft niet per se illegaal of verdacht te zijn.'

HK: 'Dat percentage ligt ook hoger omdat zakelijke dienstverleners – veel meer dan banken – melden op subjectieve gronden, dus omdat zijzelf vinden dat er iets vreemds aan de hand zou kunnen zijn.'

In sommige landen moet je alleen verdachte transacties melden. Er zijn deskundigen die ervoor pleiten dat ook in Nederland te doen, omdat je dan minder en kwalitatief betere meldingen krijgt. Een goed idee?

HK: 'Dat zou ik erg jammer vinden. Wij krijgen dan minder zicht op internationale verschuivingen en trends, op waar het geld naartoe gaat. We hebben dan dus minder mogelijkheden om onderzoek te doen.'

SC: 'De rol van de melder wordt dan ook heel anders. In feite ben je dan bezig de dienstverlener een politiepet op te zetten. Want de beoordeling of iets verdachts is, komt bij hem te liggen. En dat heeft de wetgever bewust niet gewild.'

HK: 'Nu vragen wij de dienstverlener alleen om te kijken of een transactie afwijkt van het normale patroon. Hij kan dat bij uitstek beoordelen op grond van zijn kennis en beroepsvaardigheden. Als hij voelt dat de zaak niet in orde is, moet hij dat melden. Maar of de transactie echt niet door de beugel kan, hoeft hij niet zelf te onderzoeken. Dat doen wij.'

Wat als de cliënt alleen iets van plan is en daarover advies vraagt?

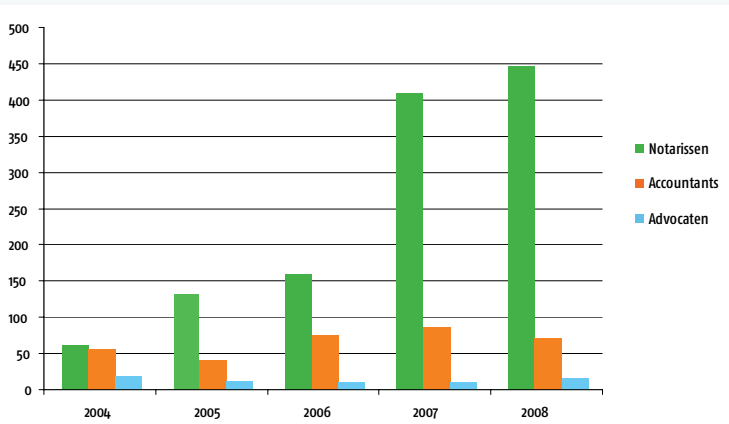
HK: 'Je moet ook voorgenomen transacties melden. Als de cliënt nog niets over de zaak heeft verteld en de transactie is nog niet besproken, hoeft de advocaat

niet te melden. Maar op het moment dat de cliënt zijn plannen uit de doeken heeft gedaan, is het de bedoeling dat de advocaat de transactie meldt.'

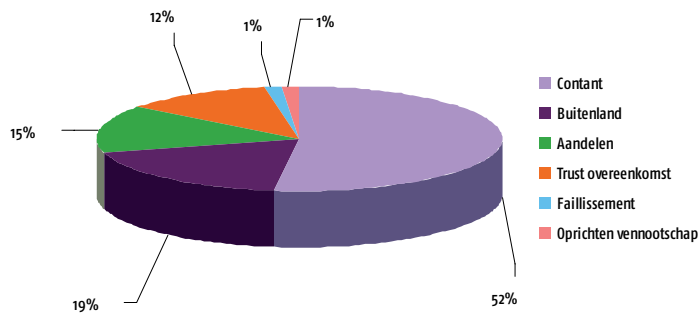
SC: 'Dat ligt natuurlijk anders als hij die cliënt in rechte vertegenwoordigt. Wanneer een cliënt juridisch advies komt inwinnen in verband met een gerechtelijke procedure dan is het een ander verhaal. Als jouw cliënt verdacht wordt van witwaspraktijken zou het wel heel bizar zijn als je moet melden. (Lachend) Maar wij zouden het natuurlijk best wel willen weten.'

FIU, Kusters en Corstanje

Hennie Kusters is hoofd van FIU Nederland, één van de 220 financial intelligence units in de wereld. Sonja Corstanje is senior informatieanalist bij de FIU en gespecialiseerd in meldingen van advocaten en andere zakelijke dienstverleners. Meer informatie: www.fiu-nederland.nl

Grafiek 1: Aantal transacties per meldersoort per jaar

Grafiek 2: Overzicht gemelde handelingen

HK: 'Laat een ander dat maar melden. Niet de advocaat.'

Ideale rekening

Want gemeld zal er worden?

HK: 'De meldingsplicht is een middel, geen doel. Uiteindelijk is het doel witwassen en financiering van terrorisme te bestrijden. En er is geen enkele meldingsplichtige beroepsgroep die daarmee geassocieerd wil worden.'

Wat zijn met name aandachtspunten voor de advocaat?

SC: 'De derdenrekening. Bij de 67 meldingen die wij de afgelopen jaren van advocaten hebben gehad, is het een paar keer voorgekomen dat geprobeerd werd de derdenrekening te misbruiken. Een advocaat wordt bijvoorbeeld benaderd door een advocaat in het buitenland. Deze vraagt of hij via zijn derdenrekening een bedrag voor partij A wil overmaken naar een rekening in Zwitserland en voor partij B een bedrag naar een rekening in Engeland. De advocaat moet zich dan afvragen: waarom word ik benaderd?'

HK: 'Nou, dat is niet zo heel gek: hij heeft de ideale rekening...'

SC: 'Een bijzonder voorbeeld is dat een cliënt contant geld op de derdenrekening van de advocaat had gestort. De advocaat moest daarmee goederen terugkopen die het Bureau Ontnemingswetgeving van het OM in beslag had

genomen. Uit nader onderzoek bleek dat die goederen waren ontnomen wegens witwassen en belastingontduiking. Wat wij ook wel vaker zien is dat cliënten zonder overleg met de advocaat bedragen van twee tot drie ton op diens derdenrekening storten. Volgens de Orde is dat heel ongebruikelijk. Bij de 67 meldingen heb ik dit een paar keer gezien. Dit zal dan ook wel vaker gebeuren. Ik geef nu enkele voorbeelden uit de praktijk, maar het is niet de bedoeling dat dit een checklist wordt.'

HK: 'De advocaat moet zijn gezonde, deskundige verstand gebruiken. En als een transactie vraagtekens oproept, sta dan eens stil bij die vraagtekens. Vakmensen voelen aan hun water wanneer het de moeite waard is om dat te doen. Dat is wat wij eigenlijk vragen.'

Als een advocaat niet meldt, kraait er geen haan naar. Want wie komt er achter?

HK: 'Uit andere meldingen of op grond van andere onderzoeken kan blijken dat een advocaat betrokken is bij verdachte transacties, terwijl hij niet heeft gemeld. Die advocaat kan een boete krijgen van het BFT, strafrechtelijk worden vervolgd wegens een economisch delict of worden vervolgd als mededader.'

Hoe vaak komt dat voor?

SC: 'Sinds de invoering van een meldingsplicht kan ik me niet herinneren dat er een advocaat in de problemen is gekomen door witwassen.'

Effectief?

Wat gebeurt er nu eigenlijk met de informatie uit een melding?

SC: 'Die informatie wordt binnen vierentwintig uur vergeleken met de geregistreerde gegevens van natuurlijke en rechtspersonen die de aandacht hebben van Criminele Inlichtingen Eenheden van de politie of die voorwerp zijn van een rechercheonderzoek. Ook wordt gekeken of zij voorkomen in de bestanden van het Bureau Ontnemingswetgeving en het Centraal Justitieel Incasso Bureau. Als er een match is, wordt deze informatie meteen doorgemeld aan de desbetreffende eenheid van de politie. Verder nemen de informatieanalisten op de eerste werkdag van iedere maand alle meldingen door die de zakelijke dienstverleners de afgelopen maand hebben gedaan. Wat betreft de meldingen van advocaten was het een schrale oogst in februari, ja.'

En als de informatie uit de meldingen onbruikbaar blijkt?

SC: 'Wij bewaren de gegevens vijf jaar in onze zogenoemde buffer. Want in de loop van de tijd kan de informatie op grond van gegevens uit andere bronnen toch bruikbaar zijn. Het kan dus heel goed zijn dat een advocaat pas na twee of drie jaar te horen krijgt dat de gemelde informatie is doorgegeven aan de politie.'

HK: 'De advocaat meldt dus nooit rechtstreeks aan de politie.'

De Algemene Rekenkamer plaatst vraagtekens bij de meldingsplicht omdat de informatie uit de meldingen onvoldoende wordt gedeeld. Hoe effectief is de meldingsplicht?

HK: 'De Algemene Rekenkamer constateert dat de effectiviteit moeilijk te bepalen is. Dat is ook zo. Als informatie leidt tot het begin van een onderzoek, dan is de effectiviteit duidelijk. Maar als die wordt meegenomen in een lopend onderzoek, is moeilijk te zeggen hoe belangrijk die informatie is. Wij krijgen hier wel steeds meer verzoeken van de landelijke officier van justitie om nader onderzoek te doen. Blijkbaar heeft men er iets aan en is het waardevol.'

Maar het is toch bekend dat de politie informatie slecht uitwisselt en nog weinig doet aan financieel rechercheren?

HK: 'Financieel rechercheren heeft nog niet altijd hoge prioriteit, nee. In de praktijk geeft de politie voorrang aan zaken waaruit letterlijk meer bloed vloeit. Dat is ook wel te begrijpen als er ineens een lijk op straat ligt. Maar langzamerhand worden steeds meer zelfstandige financiële onderzoeken gedaan. Een aantal politieregio's heeft al een eigen financieel researchteam. Als je echt de angel uit de georganiseerde misdaad wilt halen, moet je kijken naar het geld. Bij terrorisme gaat het niet zozeer om geld. Maar je hebt wel geld nodig om terrorist te kunnen zijn.'

Met elkaar

Hoe belangrijk is zo'n relatiedag voor beroepsgroepen?

HK: 'Wij hechten veel belang aan contact met de meldingsplichtigen om de afstand zo gering mogelijk te houden. We staan voor hetzelfde doel en voor dezelfde uitgangspunten.'

SC: 'De boodschap is: wij moeten het met elkaar doen. Daarom houden we die

dag ook samen met de Orde en het BFT. Het is niet alleen een feestje van FIU Nederland.'

Feestje?

SC: 'Ja. Onze melders zijn echt van levensbelang en er is ons heel veel aan gelegen dat we elkaar goed verstaan en begrijpen.'

HK: 'Meer overleggen en het contact aanhalen – dat is één van onze bestaansredenen.'